

Marko Kananen

Marko Kananen, FT, tutkimus-
päällikkö, Suomen urheilun
eettinen keskus

”PÄÄASIA ON, ETTÄ OLEMME OLEMASSA”

Urheilulehden vuosikymmen englantilaisen jalkapallon alemmilla sarjatasoilla

Englantilaisella jalkapalloilulla on poikkeuksellisen vahva asema suomalaisessa urheilumediassa. Yhtenä ”brittifutista” käsittelevien mediatekstien erikoisuutena Suomessa ovat urheilulehtien julkaisemat alempien sarjatasojen joukkueita ja niiden kannattajia käsittelevät jutut. Aihevalintansa puolesta nämä jutut poikkeavat merkittävästi huippu-urheiluun keskittyvän urheilumedian valtalinjasta. Tarkastelen tässä artikkelissa Urheilulehdessä (ja sitä edeltäneissä Urheilusanomissa ja Veikkaajassa) kuluneen kymmenen vuoden aikana julkaistuja juttuja narratiivisen analyysin keinoin. Millaisen juonen ympärille nämä alempia sarjatasoja käsittelevät jutut rakentuvat? Entä mikä on niiden opetus? Tämän lisäksi tarkastelen artikkelissa myös sitä, millaiseen urheilulliseen kehikseen nämä jutut asettuvat. Avaavatko ne tulosten ja voittojen lisäksi erilaisia tapoja tarkastella ja lähestyä urheilua?

Englantilaista jalkapalloa suomalaisittain

Englantilaisen jalkapalloilun seuraamisella on Suomessa pitkät ja vahvat perinteet, joissa näkyvät niin vedonlyönnin kuin medianäkyvyyden merkitys. Sotien jälkeen Suomessa aloitettiin Vakioveikkaus, jossa pelikohteina oli pitkään vain jalkapallo-otteluita. Kesäisin Vakion kohteina olivat suomalaiset ottelut, mutta talviaikaan kupongin täyttivät englantilaiset pelikohteet. (Ylikangas 1990, 11.) Monille jalkapallon ystäville Vakioveikkaus olikin ensimmäinen kosketus niin kutsuttuun brittifutikseen. Kiinnostusta ja näkyvyyttä lisäsi entisestään se, että Yleisradio alkoi esittää Englannin pääsarjan otteluita televisiossa 1960–1970-lukujen vaihteessa. Vuosikymmeniä lauantain alkuillalla nähdystä Englannin liigan (ja myöhemmin Valioliigan) otteluista muodostui kivijalka, jonka varassa englantilaisen jalkapallon suosio Suomessa kasvoi ja kehittyi ylisukupolisesti. (Lavikainen 2014.) Valioliigaseura Evertonin suomalaisista kannattajista väitöskirjan tehnyt Harri Heinonen (2000, 340) onkin

kuvannut jokalauantaista englantilaisen jalkapallon ja Vakioveikkauksen yhdistelmää penkkiurheilun suomalaiskansalliseksi traditioksi.

Vaikka vedonlyönti- ja mediamarkkinat ovatkin muuttuneet ja monipuolistuneet, eikä esimerkiksi Yleisradion kanavilla ole enää kaksituhattaluvulla esitetty säännöllisesti englantilaista jalkapalloilua, se on säilyttänyt asemansa suomalaisten jalkapallon ystävien suosiossa. Lukuisilla englantilaisilla seuroilla on Suomessa omat kannattajayhdistyksensä ja jopa yhteinen kattojärjestö, Englannin liigan kannattajat ry (ELK). Samoin vaikka kotoisan Veikkausliigan katsojaluvut ovat selvästi eurooppalaisia verrokkeja pienemmät, veti Arsenalin ja Manchester Cityn välinen harjoitusottelu Helsingin Olympiastadionille vuonna 2013 lähes neljäkymmentätuhatta katsojaa.

Tarkastelen tässä artikkelissa englantilaisen jalkapallon asemaa suomalaisessa urheilumediassa analysoimalla *Urheilulehdessä* (ja sitä edeltäneissä *Urheilusanomissa* ja *Veikkaajassa*) julkaistuja englantilaista jalkapalloa ja erityisesti sen alempia sarjatasoja koskevia kirjoituksia vuosilta 2012–2023. *Urheilulehdellä* on merkittävä rooli Suomen mediakentällä. Se on Suomen vanhin ja tällä hetkellä myös ainoa säännöllisesti julkaistava urheilun viikkolehti. *Urheilulehden* asema Suomen mediamarkkinoilla vahvistui merkittävästi vuonna 2017, kun Sanoma Media Finland osti *Urheilulehden* A-lehdiltä ja yhdisti sen omaan *Urheilusanomat*-lehteensä (ent. *Veikkaaja*). Vaikka kaupan myötä syntynyttä lehteä voidaankin pitää enemmän *Urheilusanomien* työn jatkajana, se otti kuitenkin nimekseen *Urheilulehden*. Sen fyysisen lehden lukijamääräksi on ilmoitettu 66 000 henkilöä ja lehden ja nettisisältöjen yhteiseksi kokonaistavoittavuudeksi 194 000 henkilöä.

Englantilaisella jalkapallolla on näkyvä rooli *Urheilulehdessä*. Kauden ollessa käynnissä lehdessä julkaistaan niin uutisia, kolumneja, analyyssejä kuin pidempiä reportaasejakin. Erityisasemasta kertoo myös se, että *Urheilulehti* julkaisee vuosittain erillisen Brittifutis-liitteen, jossa käydään perusteellisesti läpi alkavan kauden asetelmia. Se on *Urheilulehden* ainoa kansainvälistä jalkapalloa käsittelevä erikoisnumero. Muiden suurten eurooppalaisten sarjojen, kuten Bundesliigan, Serie A:n tai La Ligan katsaukset julkaistaan huomattavasti suppeampina ja osana normaalia *Urheilulehteä*.

Englantilaisen jalkapallon erityisasemasta *Urheilulehdessä* kertovat osaltaan myös tämän artikkelin mielenkiinnon kohteena olevat alempien sarjatasojen seuroja ja niiden kannattajia käsittelevät jutut. Tyypillisesti urheilumedian huomio kiinnittyy urheilun absoluuttiselle huipulle, joten alempia sarjatasoja käsittelevät jutut muodostavat tähän merkittävän poikkeuksen (Heinilä 2000, 276). Huomionarvoista on myös näiden juttujen yleisyys. Esimerkiksi tässä artikkelissa analysoidulla reilun kymmenen vuoden (2012–2023) aikajaksolla näitä kirjoituksia oli peräti 64. Vaikka *Urheilulehden* sivuilla on viime vuosina alkanut ilmestyä myös muiden maiden alempia sarjatasoja käsitteleviä juttuja, niiden määrä on kuitenkin vain murto-osa englantilaisia joukkueita käsittelevistä jutuista.

Suuren määrän lisäksi huomionarvoista jutuissa on se, että jalkapallo- ja mediamailman muutoksista huolimatta juttujen rakenne, tyylilaji ja seuroihin asennoituminen ovat säilyneet vuosien kuluessa hyvin samankaltaisina. Analysoin artikkelissani tekstejä seitsemältä eri kirjoittajalta, eli kyseessä on yhden kirjoittajan taipumuksia laajemmasta toimituksellisesta tai kulttuurisesta linjanvedosta. Tarkastelen näitä juttujen yhteneväisyyksiä ja säännönmukaisuuksia menetelmällisesti narratiivisen analyysin (Riessman 2008) keinoin. Millaisen juonen ympärille alempien sarjatasojen seuroja käsittelevät jutut rakentuvat? Ketkä ovat kertomuksen sankareita ja kenelle jää puolestaan konnan rooli? Entä mikä on kertomuksen opetus?

Koska alempia sarjatasoja käsittelevät jutut ovat mielenkiintoinen poikkeus huippu-urheiluun keskittyvän urheilujournalismin valtalinjasta, tarkastelen artikkelissa myös juttujen laajempaa kehystystä. Robert Entmanin (1993) tapaan ajattelun kehystämisen (*framing*) korostavan sitä, että media ei esitä todellisuutta sellaisenaan vaan tarkastelee sitä aina tietystä näkökulmasta ja tietynlaisin rajauksin. Tarkastelen artikkelissa ensinnäkin sitä, millaiseen urheilulliseen kehykseen nämä jutut asettuvat. Avaavatko ne tulosten ja voittojen lisäksi erilaisia tapoja tarkastella ja lähestyä urheilua? Koska urheilumediaa on kritisoitu myös pinnallisuudesta ja viihteellisyydestä (Laine & Välimäki 2012, 66), tarkastelen artikkelin lopuksi vielä juttujen yhteiskunnallista kehystystä. Kuinka alemmien sarjatasojen arkea käsittelevät jutut suhtautuvat ja ottavat kantaa jalkapallomaailman yleisiin kehityskulkuihin, joissa tutkijat ovat havainneet kaupallistumisen (Parnell et al. 2022, 329), viihteellistymisen (Tobar & Ramshaw 2022, 436) ja globalisoitumisen (Giulianotti & Robertson 2004, 545–546) kaltaisia ilmiöitä?

Paikallisesta pelistä globaaliksi viihdeteollisuudeksi

Jalkapallomaailma on käynyt läpi nopean kansainvälistymisen, kaupallistumisen ja medioitumisen aikakauden. Muutos paikallisesta pelistä maailmanlaajuiseksi viihdeilmiöksi on ollut erityisen näkyvä Englannissa. Muutoksen alkupisteenä pidetään vuotta 1992, jolloin maan korkeinta sarjatasoa hallinnoiva Valioliiga perustettiin itsenäiseksi organisaatioksi. Tämä oli osa suurempaa ponnistusta modernisoida ja kaupallistaa englantilaista jalkapalloa. Valioliiga neuvotteli uudet televisio-oikeussopimukset, jotka toivat mukanaan merkittävän rahasumman seuroille. Se myös purki ulkomaalaispelaajien määrää rajoittaneita kiintiöitä ja alkoi houkuttaa Valioliigaan huippupelaajia ympäri maailmaa. (Parnell et al. 2022, 329–330.)

Valioliiga panosti myös voimakkaasti markkinointiin ja brändäykseen ja onnistuikin houkuttelemaan suuren määrän kansainvälisiä faneja. Valioliigan ottelut näkyvät nykyisin televisioissa ja suoratoistopalveluissa ympäri maailmaa. Globaalin medianäkyvyyden myötä valioliigaseurat ovat myös houkutteleet kansainvälisiä sponsoreita ja yhteistyökumppaneita, mikä on kasvattanut niiden taloudellista potentiaalia entisestään. (Ludvigsen 2019, 602, 604.) Monen brittiseuran taustalla onkin nykyään suurilla ja joissakin tapauksissa rajattomilla resursseilla operoiva ulkomaalainen sijoittaja tai sijoittajaryhmä. Esimerkiksi Manchester Cityn omistaa City Football Group, jonka pääomistaja Mansour bin Zayed Al Nahyan on Yhdistyneiden arabiemiirikuntien kuningasperheen jäsen. Newcastle'n omistaa puolestaan Saudi-Arabian julkinen investointirahasto PIF, jolla on suora yhteys Saudi-Arabian kuningashuoneeseen. (Parnell et al. 2022, 331.)

Kaupallistumisen ja globalisoitumisen myötä Englannissa on tapahtunut jalkapallon keskiluokkaistuminen niin katsojien kuin ottelutapahtumien osalta. Ennen Valioliiga-aikakautta jalkapallo-otteluihin osallistuminen oli suhteellisen edullista ja siten avointa kaikille yhteiskuntaluokille, mutta globaalin kysynnän ja uusien ja entistä hienompien stadioneiden myötä lippujen hinnat ovat nousseet merkittävästi. Perinteisesti työväenluokkaisena ja maskuliinisena pidetyn jalkapallon katsojaprofiilia on pyritty laajentamaan ja monipuolistamaan myös katsojapotentiaalin kasvattamiseksi ja häiriökäyttäytymisen kitkemiseksi. Tämä on näkynyt esimerkiksi seisomakatsomoiden poistamisena ja koko perheen viihtyvyyteen panostamisena. (Turner 2017, 122; Tobar & Ramshaw 2022, 434–435.)

Kaupallistumisen ja globalisoitumisen myötä seurat ovat yhä enemmän riippuvaisia sponsorisopimuksista, mainostuloista ja televisio-oikeuksista kuin varsinaisista pääsylipputuloista. Paikallisten kannattajien taloudellinen merkitys seuroille on näin vähentynyt. Globaalin markkinan merkitystä kuvaa hyvin se, että monet joukkueet pelaavat harjoitus- ja näytösotteluita omien kotistadioneiden sijaan esimerkiksi Aasiassa tai Yhdysvalloissa. Tämän globaalin ulottuvuuden korostumisen on nähty kasvattaneen kuilua seurojen ja niiden paikallisten kannattajien välille. (Ludvigsen 2019; Tobar & Ramshaw 2022, 435.)

Tämän globalisoitumista, viihteellistymistä ja kaupallistumista korostavan narratiivin varjoon ovat pitkälti jääneet alempia sarjatasoja käsittelevät mediatekstit ja tutkimukset. Vaikka esimerkiksi jalkapallofaniutta on tutkittu paljon, alempien sarjatasojen tai amatöörisarjojen kannattajiin kohdistuvaa tutkimusta on julkaistu kansainvälisestikin hyvin vähän. Yhdestä harvoista tutkimuksista William ja Caulfield (2019, 901) nostavat oivaltavasti esiin joukkueen urheilullisen menestyksen ja kannattajakokemuksen välisen jännitteen, jossa joukkueen menestyksen ja sarjanousujen voidaan nähdä vaikuttavan negatiivisesti kannattajien arkeen esimerkiksi kalliimpien lippujen ja vähentyneiden vaikutusmahdollisuuksien myötä. Näin alempia sarjatasoja koskeva tutkimus näyttäisi siis haastavan jalkapalloon tyypillisesti liitettyä kilpailua ja menestystä korostavaa puhetapaa.

Urheilujournalismi luo todellisuutta

Urheilulehden kaltaisten valtavirtalehtien merkitys on vähentynyt internetin ja sosiaalisen median aikakaudella. Painettujen lehtien rinnalle on tullut erilaisia verkkojulkaisuja, podcasteja ja keskustelupalstoja, jotka ovat monipuolistaaneet urheilua ja sen ilmiöitä koskevaa kerrontaa ja keskustelua (Turtiainen 2012, 96). Laskeneista tilaaja- ja lukijamääristä huolimatta *Urheilulehti* ja muut valtavirtamediat käyttävät kuitenkin edelleen huomattavaa määrittelyvaltaa sen suhteen, millaisessa sävyssä ja millaisissa konteksteissa jalkapalloa tai jalkapallokannattajuuden eri muotoja Suomessa käsitellään. Esimerkiksi tuoreen tutkimuksen mukaan suomalaisten seurajoukkueiden kannattajien mediakuva on varsin negatiivinen ja heistä kirjoitetaan usein kriittiseen sävyyn (Hirvonen 2022, 60). Toisaalta miesten jalkapallomaajoukkueen kannattajien kohdalla tämä perinteinen kertomus on antanut tilaa myös myönteisemmälle julkisuudelle, jossa järjestyshäiriöiden lisäksi esiin on nostettu myös kannattajien luoma tunnelma.

Tarkastelen tässä artikkelissa Englannin alempien sarjatasojen seurojen ja niiden kannattajien arkea kuvaavia *Urheilulehden* (ja sitä edeltäneiden *Urheilusanomien* ja *Veikkaajan*) juttuja narratiivista tutkimusotetta hyödyntämällä. Viittaan narratiivilla suhteellisen eheään kertomukseen, jossa on alkutilanne, henkilöt ja juoni, joka sitoo eri tapahtumat yhteen. Narratiivi voidaan nähdä eräänlaisena kulttuurisena käsikirjoituksena tapahtumakulkujen tyypillisistä ominaisuuksista ja eri toimijoiden rooleista ja motiiveista. Narratiivit eivät ole kuitenkaan objektiivisia tosiasioiden kuvauksia, vaan ne pikemminkin asemoivat ja ottavat kantaa. Narratiivien avulla luodaan järjestystä ja tehdään asioita ymmärrettäviksi. Näin narratiivit kertovat jotain kulttuurista, arvoista, moraalijäsennyksistä ja toivotuista asiantiloista. (Riessman 2008, 9–10; Kaasila 2008, 42–43.)

Narratiivisen analyysin tuloksena syntyy siis kuvaus Englannin alempia sarjatasoja käsittelevien juttujen miljööstä, juonesta ja henkilöihahmoista. Tämän jälkeen pyrin sijoittamaan tämän kertomuksen vielä laajempaan kehukseen. Robert Entmanin (1993, 52) mukaan kehysanalyysi painottaa sitä, että media tarkastelee ilmiötä aina tietystä näkökulmasta. Kehystäminen on korostamisen ja häivyttämisen kaltaista valikointia, jonka seurauksena tietty näkökulma todellisuudesta nousee esiin jonkin toisen jäädessä pimentoon. Kehysanalyysissa pyritäänkin tunnistamaan mediatekstissä ilmeneviä valintoja ja niiden vaikutuksia kokonaisesitykseen (Goffman 1974, 21; Simon & Xenos 2000, 367.)

Tarkastelen ensinnäkin alemmien sarjatasojen seuroja käsittelevien juttujen urheilullista kehystystä. Huippu-urheilun näkökulmasta on vaikeaa löytää perusteluja sille, miksi kaukana Valioliigan kirkkaista valoista pelaavien seurojen arkea esitellään vuodesta toiseen varsin näyttävästi *Urheilulehden* sivuilla. Kehysanalyysin myötä tarkastelen siis sitä, millaisen urheilukäsityksen varaan jutut rakentuvat. Tulososion lopuksi tarkastelen vielä juttujen yhteiskunnallista kehystystä. Kuinka analysoidut jutut ottavat osaa (tai etäisyyttä) laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja kuinka ne suhtautuvat esimerkiksi jalkapallomaailmassa voimakkaasti esiin nostettuihin globalisaation, viihteellistymisen ja kaupallistumisen kehityskulkuihin?

Aineisto ja analyysi

Olen rajannut artikkelissa analysoitua aineistoa niin ajanjakson kuin sarjatason mukaan. Ajallisesti jutut on julkaistu joulukuun 2012 ja elokuun 2023 välisenä aikana. Nimenvaihdoksista ja yrityskaupoista johtuen aineisto sisältää siis myös *Veikkaaja* (2012–2013) ja *Urheilusanomat* (2013–2017) -nimien alla julkaistuja juttuja. Tämän aineiston ajallisen rajauksen syy on puhtaasti tekninen: *Urheilulehden* digitaalinen arkisto alkaa loppuvuodesta 2012. Vajaan yhdentoista vuoden lehdet ovat kuitenkin määrällisesti riittävä otos suurempien narratiivilinjoiden hahmottamiseen. Tehdyllä rajauksella analysoitavan tekstin määrä ei myöskään ole liian suuri laadullisen analyysin toteuttamiseksi.

Sarjatason perusteella aineistosta on rajattu pois kahdella korkeimmalla sarjatasolla (Valioliiga ja Mestaruussarja) pelaavia joukkueita käsittelevät tekstit. Tämä rajausta sulkee ulkopuolelleen 44 joukkuetta englantilaisen jalkapallopyramidin huipulta. Vaikka kolmannella (Ykkösliiga) ja neljännelläkin (Kakkosliiga) tasolla pelaavat joukkueet ovat kaikki täysammattilaisjoukkueita, joiden yleisökeskiarvot ja pelaajabudjetit ovat usein moninkertaisia esimerkiksi Veikkausliiga-joukkueisiin verrattuna, ne on tässä artikkelissa luokiteltu alemmien sarjatasojen kategoriaan. Tämä on perusteltua siitä näkökulmasta, että tyypillisesti urheilumedian huomio on korkeimmalla sarjatasolla ja sielläkin parhaiten menestyneissä joukkueissa. Näin englantilaisen sarjajalkapalloilun sijoilla 45–92 olevien joukkueiden ei ainakaan huippu-urheilun ja menestyksen perusteella olettaisi olevan suomalaisen urheilumedian kiinnostuksen kohteena.

Analysoidulla ajanjaksolla *Urheilulehdessä* julkaistiin yhteensä 64 Englannin kolmannelle tai sitä alemmalle sarjatasolle keskittyntä juttua. Suurin osa teksteistä on yhden tai kahden aukeaman mittaisia. Analysoidun aineiston yhteenlaskettu sivumäärä kuvineen on 212. Kyseisenä ajanjaksona *Urheilulehdessä* on ollut neljä eri Englannin kirjeenvaihtajaa, Saku-Pekka Sundelin, Eero

Laurila, Lari Seppinen ja Jaakko Tiira, ja suurin osa tässä artikkelissa analysoiduista teksteistä on heidän kirjoittamiaan. Analyysivaiheessa tekstejä ei ole kuitenkaan eritelty kirjoittajien mukaan, vaan tekstimassasta on pyritty hahmottamaan narratiivista toisteisuutta ja kehystyksen säännönmukaisuuksia.

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa etsin aineistosta narratiivin perusosia eli juonia, tilanteita ja henkilöitä. Millaisissa ympäristöissä jutut tapahtuvat, keitä jutuissa esiintyy ja millaisia tapahtumia ja tapahtumaketjuja niissä esitellään? Tämän kanssa osittain päällekkäisessä vaiheessa kiinnitin huomiota narratiivin moraalijärjestyksiin. Millaiset asiat, ilmiöt ja ihmiset esitetään positiivisesti ja millaisiin liittyy puolestaan negatiivinen leima? Ketkä ovat kertomuksen sankareita ja konnia? Tämän jälkeen etsin erillisistä narratiiveista ja niiden osista säännönmukaisuuksia ja narratiivisia kokonaisuuksia, joiden pohjalta muodostan päänarratiivin. Jaan päänarratiivin analyysivaiheessa kolmeen temaattiseen kokonaisuuteen: ympäristö, juoni, toimijat. Analyysin lopuksi pyrin vielä sijoittamaan päänarratiivin laajempiin kehyksiin. Mitä päänarratiivi kertoo meille ensinnäkin urheilusta ja kuinka se sijoittuu urheilujournalismin valtavirtaan? Entä mitä se kertoo ympäröivästä (jalkapallo) maailmasta ja sen vallitsevista megatrendeistä?

Tulokset

Artikkelin tulososio rakentuu yllä kuvattujen analyysivaiheiden mukaisiin alalukuihin. Tulososion aluksi esittelen jutuissa säännöllisesti toistuvien elementtien kautta muodostamani päänarratiivin ja sen keskeiset ulottuvuudet (ympäristö, juoni ja toimijat). Tulososion lopuksi tarkastelen vielä juttujen urheilullista ja yhteiskunnallista kehystä.

Hyytävää viimaa ja karuja kaupunkeja

Englannin alempien sarjatasojen joukkueita käsittelevät *Urheilulehden* jutut alkavat tyypillisesti siitä, että jutun kirjoittanut toimittaja saapuu kaupunkiin ja kuvailee näkemäänsä. Juttutyypin yhtenä keskeisenä piirteenä onkin paikallisen (kaupunki)ympäristön kuvaus, johon käytetään varsin runsaasti aikaa ja tilaa. Vaikka alempia sarjatasoja käsittelevissä jutuissa vierailaan yli kolmessakymmenessä kaupungissa, ympäristönkuvauksessa on monia yhteisiä ja toistuvia piirteitä, joiden myötä seura ja sen kannattajat asetetaan tietynlaiseen ympäristöön. Ensimmäisenä yhteisenä piirteenä on kuvaus vallitsevasta säästä, joka on tyypillisesti kylmä, tuulinen ja sateinen.

Patterson vetää takkinsa vetoketjuaan tiukemmalle, sillä Skotlannin rajan kuppeessa, Perämeren rannoilla tuulee maaliskuisena lauantaipäivänä hyytävästi. (Laurila 2016a.)

Kun saavun joulukuisena tiistaina Stokeen, se on juuri sitä mitä odottaa saattaa. Vettä paiskoo taivaalta, on kylmä ja koronaviruksen pysäyttämä kaupunki näyttää karulta. (Seppinen 2021.)

Karuja ja kylmiä olosuhteita ei kuitenkaan esitetä negatiivisessa valossa, vaan sävy on pikemmin ymmärtävä ja osittain jopa ihaileva. Kuten Saku-Pekka Sundelin (2013a) toteaa omassa kirjoituksessaan, ”ilmasto Britanniassa vaatii jalkapallon ystäviltä paljon”. *Urheilulehden* alempia sarjatasoja käsittelevissä jutuissa kylmyys ei häiritse kannattajien arkea, vaan viima ja sade ovat enem-

mänkin osa seuran ja sen kannattajien autenttista esitystä. Samalla tavalla myös kaupunkimiljöön muussa kuvauksessa pääosassa ovat yleensä negatiivisiksi mielletyt määreet, kuten rosoisuus, ankeus ja jopa rumuus.

Lutonia ei voi hyvällä tahdollakaan kutsua kauniiksi kaupungiksi. Se on ”raffi” paikkakunta, jossa on valtavasti työttömyyttä. (Sundelin 2013b.)

Matkan varrella näkee kaupungin teollisuusaluetta ja Beestonin rähjäisen lähiön, jossa kalpeat nuoret laahaavat verryttelyhousut jalassaan paikasta toiseen. (Laurila 2014a.)

Ympäristö on varsin karua – vain muutaman sadan metrin päässä sijaitsevalla teollisuusalueella on pienimuotoinen kaatopaikka, jota vahtivat varoituskylttien mukaan vihaiset vartiokoirat. (Laurila 2013a.)

Perinteisesti jalkapalloon on Englannissa liittynyt vahva työväenluokkaisuuden leima. Tämä näkyy myös *Urheilulehden* tavassa kuvata seurojen ympärille rakentuvaa kaupunkikuvaa, jossa on usein viittauksia kaupungissa sijaitsevaan tai sijainneeseen teollisuuteen. Teksteissä esille nostetaan esimerkiksi nykyiset ja entiset tehtaat, jotka ovat toimineet niin kannattajien työpaikkoina kuin seurojen rahallisina tukijoina. Vaikka jutuissa haastatellut kannattajat eivät kaikki välttämättä työskentelekään työväenluokkaisissa ammateissa, esitetään seura kuitenkin selvästi työväenluokkaisen kaupungin seurana.

Köyhyys riivaa keraamisesta teollisuudesta tunnettua kaupunkia. Tehtaat ovat kiinni. (Seppinen 2021a.)

Alkuperäinen panimo sulki ovensa vuosituhannen alussa, muutkin perinteiset työllistäjät ovat kadonneet kuvasta viimeisen 25 vuoden aikana. (Seppinen 2021b.)

Barnsley eli pitkään hiiliteollisuudestaan. Muuttunut maailma vei elinkeinon. Hiilikaivokset on suljettu, sillä työ tehdään muualla halvemmalla. (Laurila 2017b.)

Kaupunkimiljöön rosoisuutta ja kulahtuneisuutta korostavassa kerronnassa rakennetaan vastakkainasettelua kaupallisuuden ja prameuden määrittämään Valioliigaan. Kaikkein selvimmin tämä erottautuminen tulee esille jalkapallostadioneita koskevien kuvausten kohdalla. Uusi, kaunis ja kiiltävä stadion esitetään aina vähän kyseenalaisessa valossa, kun taas vanha ja rosoinen jalkapallostadion edustaa teksteissä autenttisuutta ja osittain myös mennyttä maailmaa romantisoivaa nostalgiaa. Alla olevat sitaatit kuvaavat hyvin sitä, kuinka stadion kytkeytyy seuran identiteettiin. Seuran pelaaminen uudella stadionilla tarkoittaisi sitä, ettei se olisi enää oma itsensä. Jokin itse seurassa, eikä vain sen ulkoisissa olosuhteissa, olisi muuttunut.

Komean stadionin pääkatsomoon kuljetaan hienon hotellin läpi. Tämä seura ei yksinkertaisesti voi olla Wimbledonin perillinen. Crazy Gangin kotikenttä Plough Lane oli hyytävä loukku, jonka pukuhuoneissa ei ollut edes vessoja. Asioilla piti käydä erillisessä ulkorakennuksessa. Räsistyneisyys kuului vanhan Wimbledonin brändiin. (Sundelin 2012a.)

En usko, että voimme ikinä saada samaa tunnelmaa kuin vanhalla stadionilla. Historia ja perinteet ovat poissa. (Seppinen 2020a.)

Urheilulehden jutuissa ilmaston ja kaupunkimiljöön karuus ei siis ole vain ulkoinen olosuhde tai konteksti, jossa alempien sarjatasojen seurat toimivat, vaan se kuvataan pikemminkin osaksi seuraa ja sen identiteettiä. Mielen-

kiintoista onkin, että vaikka kaupunkikuvaukseen käytetään paljon aikaa, ei *Urheilulehden* reportaaseissa viitata käytännössä koskaan kaupunkien keskiluokkaiisiin, tyylliteltyihin tai kauniisiin alueisiin. Tekstien kirjoittajat eivät pelireissuillaan vieraile leipomoissa, puistoissa, jokivarsilla tai merenrannoilla, vaan heidän tiensä kulkevat teollisuusalueilla, ränsistyneissä kaupunginosissa ja hämärillä sivukujilla. Teen, skonssin tai marmeladin sijaan ilmassa leijuu rasvan, alkoholin ja virtsan tuoksu.

Maailmankuulu tennisturnaus pelataan heinäkuussa vajaan kolmen kilometrin päässä, mutta sen tarjoama loisto mansikoineen, kermavaahtoineen ja samppanjoineen ei yllä tänne saakka. (Laurila 2016b.)

Stadioneiden lisäksi pubit ovat keskeinen osa *Urheilulehden* juttujen kaupunkikuvausta. Erityisen merkittävässä osassa ovat kannattajien suositamat pubit, jotka sijaitsevat joko stadionin yhteydessä tai sen välittömässä läheisyydessä. Näistä kantapubeista rakennetaan teksteissä kannattajuuden konkreettisia ja metafysisiä tiloja, jotka ovat merkitykseltään yhtä tärkeitä kuin joukkueen stadion. Konkreettisesti ne ovat paikkoja, joissa kannattajille keskeistä yhteisöllisyyttä eletään. Metafyysisesti ne ovat taas kiinteä osa seuran identiteettiä. Siinä missä ilmaston kuvauksessa korostuu kylmyys, pubikuvausten keskiössä on lämmin yhteisöllisyys.

Juomme olutta. Katsomme hieman jalkapalloa. Siinä on kaikki hyvän viikonlopun ainekset. (Laurila 2015b.)

Urheilulehden juttujen kaupunkikuvaus kytkeytyy perinteiseen näkemykseen jalkapalloseuroista ja niiden kannattajista, jossa korostuu paikallisyhteisön merkitys. Seura ei edusta vain kaupunkiaan, vaan se edustaa myös kaupunginosaa tai vielä sitäkin pienempää, usein stadionin ympärille rakentunutta paikallisyhteisöä (Bale 2000, 91). Näin jutuissa erottaudutaan jalkapallon modernista kehityskulusta, jossa seurat rakentavat uusia stadioneita yhä kauemmas kaupunkien keskustoista ja jossa suosikkijoukkueen otteita seurataan yhä enemmän television ja internetin välityksellä.

Hallam on ylpeydenaihe, joka siirtyy sukupolvelta toiselle. Kun keskustelelee sisätiloissa ihmisten kanssa, vastaus on lähes yksinomaan sama: olen paikallinen, kasvanut naapurustossa tai muutaman risteuksen päässä. (Seppinen 2020b.)

Muutosuhkia ja kamppailua seuran sielusta

Englannin alemmien sarjatasojen joukkueita käsittelevien juttujen juoni kietoutuu temaattisesti muutoksen ympärille. Muutoksella on monia eri ilmeneismuotoja, mutta yhteistä kaikille muutuskertomuksille on se, että seuran ajalliselta, monesti satavuotiseltakin, jatkumolta poimitaan jokin tapahtuma, tekijä tai ajanjakso, jonka nähdään määrittävän jutussa esiteltävän seuran nykyhetkeä ja lähitulevaisuutta.

Selvästi useimmin muutosteema liittyy seuran omistajavaihdokseen. Joidenkin seurojen kohdalla kyseessä on parhaillaan käynnissä oleva tai lähitulevaisuudessa hämöttävä tilanne, kun taas joidenkin toisten kohdalla jo aikaisemmin tapahtunut omistajavaihdos esitetään merkityksellisenä seuran sen hetkiselletilanteelle. Yhteistä näille kaikille on negatiivinen sävy. Tavalla tai toisella seuran ongelmat tai tulevaisuuden uhkakuvat liittyvät omistajavaihdokseen.

Dramaattisimmillaan muutos kytkeytyy jutuissa kysymykseen seuran olemassaolosta. Tyypillisesti uusiin omistajiin liitetään niin taloudellisen voitontavoittelun motiivi kuin epärealistiset odotukset jalkapalloseuran kannattavuudesta. Tältä osin jutuissa rakennetaan selvästi eroa voittoa taakoavien suurseurojen ja huomattavasti pienemmällä resursseilla operoivien alempien sarjatasojen seurojen välille. Jutuissa esitetään usein uhkakuva siitä, kuinka uudet omistajat saattavat menettää kiinnostuksensa seuraan kohtaan tajutessaan, että tuottavan sijoituskohteen sijaan se onkin lähinnä kuluerä.

Nykyinen omistajamme ei maksa velkojamme. Voi olla, että stadion myydään. Tälle pläntille voisi rakentaa arvokkaita asuntoja. (Laurila 2017a.)

Vähemmän dramaattisissa uusiin omistajiin liitetyissä uhkakuissa on puolestaan kyse seuran perinteisiin ja arvoihin kohdistuvista muutoksista. Tyypillisimmillään tämä uhkakuva liittyy keskusteluun seuran stadiontilanteesta. Usein jutuissa esiteltyjen seurojen kuvataan pelaavan kotiottelunsa stadioneilla, jotka ovat huonokuntoisia tai liian pieniä. Jutuissa toistuvan vastakkainasettelun mukaisesti seuran (usein uudet) omistajat haluaisivat seuran pelaavan nykyaikaisemmalla ja suuremmalla stadionilla, kun taas kannattajat pysyisivät mieluummin vanhalla stadionillaan. Omasta näkökulmastaan väärän stadionpäätöksen myötä monet kannattajat ovat valmiita jopa boikotoimaan seuran otteluja.

Boikottia ei selitä urheilullinen alamäki, joka huipentui perinneseuran putoamiseen kolmannelle sarjatasolle toissa keväänä. Sen sijaan kolmikko on tuhansien muiden coventryläisten tapaan jyrkästi sitä vastaan, että The Sky Blues pelaa ottelunsa nykyään Northamptonissa. (Laurila 2013a.)

Esimerkiksi Hesterit kirjoittivat lehdessään jättävänsä pelien seuraamisen sillä hetkellä, jos seura muuttaa pois rakkaalta Griffin Parkilta. (Laurila 2013b.)

Kuva 1. Brentford FC:n vanhan kotikentän Griffin Parkin Braemar Road -katsomon edusta. Brentford nousi Mestaruussarjaan vuonna 2014 ja kaudesta 2021–2022 lähtien se on pelannut Valioliigassa. Kuva: [Wikimedia Commons](#) / kuvaaja Jim Linwood.

Edelliset sitaatit kertovat jotakin olennaista alempien sarjatasojen seuroja käsittelevien juttujen luonteesta. Niissä seura ja sen identiteetti kytketään tiukasti kiinni fyysiseen ympäristöön. Tämän vuoksi stadionin muuttaminen uuteen paikkaan koetaan merkittävänä uhkana seuran olemassaololle. Vaikka kannattajat tunnistavat myös uuteen stadioniin liittyvät positiiviset mahdollisuudet, kuten suuremmat katsojamäärät ja paremmat palvelut, narratiivissa painottuu kuitenkin selvästi voimakkaammin muutoksen luoma uhka. *Urheilulehden* jutuissa stadionit ja kannattajien kantapubit kantavat mukanaan kulttuurihistoriallista merkitystä, joka muuton tai muutoksen myötä katoaisi. Tämä kannattajien kamppailu seuran kulttuurihistoriallisen merkityksen, identiteetin tai jutuissa usein toistetun kielikuvan mukaisesti ”sielun” puolesta muodostaa tarinan keskeisen juonen.

Rahamiehiä ja kannattajia

Juonen lisäksi narratiivisessa analyysissä on olennaista huomioida tarinan eri toimijat ja heidän roolinsa ja motiivinsa. Tätä artikkelia varten analysoimissani jutuissa toimijat jakautuvat varsin yksiulotteisesti sankareiden ja konnien rooleihin. Näistä jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat jo edellä sivutut seurojen omistajat. Omistajien konnuus syntyy jutuissa heidän seuran sielulle muodostamansa uhan myötä. Tämä uhka johdetaan puolestaan suoraan siitä, etteivät omistajat tunne seuraa ja sen sielua samalla tavalla kuin sitä vuosikausia ja -kymmeniä seuranneet kannattajat.

Tältä osin tarina kytkeytyy osaksi jalkapallomaailman isompaa narratiivia, jossa korostuu niin jalkapallon globalisoituminen kuin kaupallistuminen. *Urheilulehden* juttujen mukaan alemmillakin sarjatasoilla pelaavien seurojen uudet omistajat tulevat yhä useammin jalkapallon ja Britteinsaarten ulkopuolelta. Tyypillisessä vastakkainasettelussa vanhojen hyvien aikojen seuraomistajat esitetään paikallisina liikemiehinä, jotka olivat itsekin seuran pitkäaikaisia kannattajia. Uusien omistajien kohdalla tällaista samanlaista tunnesidettä ei kuitenkaan esitetä, vaan heidän toimintaansa nähdään ohjaavan kaupalliset intressit.

Kyseessä on tuttu tarina, jossa rahamies pilaa jalkapallon. Omistaja yrittää edistää seuran avulla omaa liiketoimintaansa. (Laurila 2015c.)

Oystonit pyörittävät liiketoimintaa eri aloilla ja pumppaavat seuran varoja muihin yrityksiinsä. Emme hyväksy sitä, jos rahamme katoavat imperiumin syövereihin. (Laurila 2015f.)

Tiukasti seuran fyysiseen lähiympäristöön kiinnittyvissä jutuissa uusien omistajien ulkopuolisuus nähdään huomattavasti useammin uhkana kuin mahdollisuutena. Erityisesti siihen liittyy ajatus kannattajien vaikutusmahdollisuuksien pienemisestä. Mennyttä aikaa nostalgisoivissa mielikuvissa seurojen vanhat omistajat istuivat samoissa pubeissa kannattajien kanssa, kun taas uuden ajan globaalit omistajat ovat kadonneet kannattajien ulottumattomiin. *Urheilulehden* jutuissa heihin liitetäänkin tietynlaista kasvottomuutta ja etäisyyttä.

Venky’s tuhoa koko seuran. He piiloutuvat jonnekin maapallon toiselle puolelle. [Entinen omistaja] Walker istui aina Ewood Parkilla. (Laurila 2016c.)

Chainrai ei luopunut jo neljätoista kuukautta selvitystilassa olleesta seurasta hevillä. Pelkona oli, että hongkongilainen katoaa sopivan hetken tullen ja sinetöi sinipaitojen kohtalon. (Laurila 2014b.)

Kannattajia korpeaa myös se, että [seuran uusi omistaja] Sisu on jäänyt vuosien varrella täysin kasvottomaksi. Kenelläkään ei tunnu olevan aavistustakaan siitä, miltä hän näyttää. (Laurila 2013a.)

Kuva 2. Blackburn Roversin kotistadion Ewood Park. Blackburn pelasi Valioliigassa 11 vuotta, kunnes tippui Mestaruussarjaan vuonna 2012. Kauden 2017–2018 Ykkösliigassa pelannut Blackburn pelaa tällä hetkellä Mestaruussarjassa. Kuva: [Wikimedia Commons](#) / kuvaaja Jim Walton.

Kannattajat edustavat tarinassa puolestaan absoluuttista hyvyyttä. Siinä missä omistajien kuvauksissa puhutaan ulkopuolisuudesta, välinpitämättömyydestä ja tietämättömyydestä, korostuu kannattajien kohdalla paikallisuus, ylisukupolvinen lojaliteetti ja vahva ymmärrys seuran sielusta. *Urheilulehden* jutuissa kannattajat ovat myös valmiita tekemään kaikkensa seuran hyvinvoinnin ja seuratoiminnan jatkuvuuden puolesta. Kannattajat keräävät rahaa, toimivat vapaaehtoisina ja joissakin tapauksissa jopa pyrkivät ostamaan seuran omakseen.

Kannattajat yrittävät auttaa talousvaikeuksiin ajautunutta seuraa ja järjestävät huutokaupan, jossa myydään muun muassa pelipaitoja ja palloja pelaajien nimi-kirjoituksilla ja supermarketin alelaarista haettua viskiä. (Laurila 2015c.)

Kannattajien julkaisemasta lehdestä saatuja tuloja on lahjoitettu seuralle vuosien saatossa noin 40 000 puntaa. (Laurila 2013b.)

Urheilulehden jutuissa haastatellut kannattajat korostavat jatkuvuutta ja kannattajuuden periytymistä. Ylisukupolvisen kannattajasiteen rakentumisen merkittävytydestä kertoo hyvin esimerkiksi se, että Coventryn kannattajien boikotoissa pelejä protestina uutta omistajaa kohtaan mainitaan *Urheilulehden* jutussa poikkeuksena isät, jotka käyvät peleissä pienten lastensa kanssa.

Kuten alla olevassa lainauksessa todetaan, useamman vuoden tauko peleistä voisi lapsen kohdalla tarkoittaa sitä, ettei sidettä seuraan synny.

Yleisö koostuu pääosin lapsiperheistä, sillä isät haluavat pitää Coventryn jälkikasvunsa sydämissä. Onhan suurena vaarana se, että seura menettää kulissisotkujen vuoksi kokonaisen kannattajasukupolven. (Laurila 2013a.)

Kannattajuuden periytymisen lisäksi esimerkki kertoo myös hyvin kannattajuuden ajallisesta perspektiivistä. Kritisoidun omistajan aikakausi on vain synkkä jakso seuran historiassa, mutta seura ja kannattajuus jatkavat taivaltaan myös tämän synkän jakson jälkeen. Tämän lisäksi se kertoo myös siitä, kuinka kannattajien kritiikki kohdistuu aina johonkin tiettyyn tahoon tai toimijaan eikä koskaan varsinaisesti itse seuraan. Kannattajien ajatuksissa seura on aina hyvä ja puhdas, ja sen harhapolut, virheet ja kärsimykset ovat seurausta ulkopuolisesta uhasta, kuten omistajien tietämättömyydestä, ahneudesta tai välinpitämättömyydestä. Tätä ulkopuolista uhkaa vastaan kannattajat sitkeästi taistelevat seuran sielun ja todellisen tahtotilan tulkkeina.

Intohimoiset kannattajat pitävät huolen siitä, ettei Bristol City menetä sieluaan miljardööri Stephen Lansdownin omistuksessa. (Laurila 2015d.)

Toivoa tuo myös se, ettei Englannissa anneta jalkapallon suhteen herkästi periksi. Osa pubeista lahjoittaa 20 prosenttia päivän olutmyynnistä seuran verovelkoihin. Kyseessä on tuttu ilmiö. Vain hyvin harva seura on poistunut kartalta sen jälkeen kun Englannin kansallispeli täytti katsomot jo 1800-luvun lopulla. Laji on niin tärkeä osa ihmisten jokapäiväistä elämää, että paikallinen seura pidetään hengissä kaikin keinoin. (Laurila 2015c.)

Urheilukehys: peli on vain pieni osa kokonaisuutta

Urheilujournalismia on kritisoitu muun muassa yksipuolisuudesta ja kaavamaisuudesta, jonka myötä eri medioiden tuottama urheilusisältö muistuttaa paljon toisiaan. Esimerkiksi Kalevi Heinilän (2000, 276–277) mukaan urheilujournalismi on keskittynyt liian voimakkaasti huippu-urheiluun ja tulosten raportoimiseen. Tämän vuoksi tietyt lajit, urheilijat ja tapahtumat saavat mediassa paljon huomiota joidenkin toisten jäädessä kokonaan paitsioon (Laine & Välimäki 2012, 66). *Urheilulehden* alasarjatut poikkeavat jo pelkän aihevalintansa puolesta tästä urheilujournalismin valtalinjasta. Tarkastelenkin seuraavaksi sitä, millaiseen urheilukäsitykseen jutut pohjautuvat.

Käytännössä kaikki alempien sarjatasojen seuroja laajemmin esittelevät jutut rakentuvat ottelutapahtumien ympärille. Tyypillisesti toimittaja matkustaa ottelua varten paikkakunnalle, haastattelee seuraihmiä ja sen liepeillä olevia kannattajia, poikkeaa kannattajien kantapubissa ja seuraa lopuksi ottelun stadionilla. Urheilujournalismin näkökulmasta mielenkiintoista on, että näistä yllä mainituista jutun vakioelementeistä itse ottelutapahtuman raportoimiseen käytetään tyypillisesti kaikkein vähiten palstamillimetrejä. Monesti ottelun lopputulos kuitataan yhdellä tai kahdella lauseella tai ottelun kuvaamiseen käytetään kahden aukeaman jutussa korkeintaan yksi kappale.

Liiallisesta huippu-urheiluun keskittymisestä kritisoidun urheilujournalismin näkökulmasta mielenkiintoista on myös se, ettei pelin laadulla tai muilla pelillisillä ulottuvuuksilla ole jutuissa juurikaan merkitystä tai roolia. Siinä missä urheilujournalismin on perinteisesti katsottu kuuluvan epäonnistumisten ja huonojen suoritusten kriittinen käsittely, *Urheilulehden* alasarjajutuissa

suhtaudutaan heikkoihin suorituksiin lempeällä ymmärtävyydellä ja jopa ajoittaisella huvittuneisuudella.

Ykkösliiga tarjoaa katsojille sattumuksia ja yllätyksiä koko rahan edestä. Täällä maali saattaa usein olla aivan yhtä todennäköisesti vahinko kuin harkittu suoritus. (Laurila 2013b.)

28 minuutin kohdalla pallo lentää komeassa kaarella ulos stadionilta vieraspelaajan purun seurauksena. Kansa hurraa. (Laurila 2015a.)

Perinteisestä urheilujournalismista poiketen tilaa ja aikaa käytetään kentätapahtumien sijaan selvästi enemmän katsomotapahtumien raportointiin. Varsin usein jutuissa keskitytään esimerkiksi kannattajalauluihin ja vastustajan kannattajien kanssa käytyyn vuorovaikutukseen. Huomionarvoista on, että vastakkainasettelun sijaan jutuissa alleviivataan eri joukkueiden kannattajien keskinäistä ymmärrystä ja solidaarisuutta. *Urheilulehden* jutuissa molempien joukkueiden kannattajilla on katsomoissa hauskaa. Myöskään voitoilla, tappioilla tai sarjanousuilla ei jutuissa ole urheilumedian valtalinjasta poiketen juurikaan merkitystä. Alla olevat kannattajien kommentit kuvaavat hyvin heidän asennoitumistaan urheilulliseen menestykseen.

Menestys ei ole niin tärkeää. Suurin osa meistä on aivan tyytyväisiä, jos pelaamme tulevaisuudessa Kakkosliigan keskikastissa. (Laurila 2015e.)

Ei minua harmita pätäkään, ettemme pelaa korkeammalla sarjatasolla. Tämä on sitä kunnon jalkapalloa. (Laurila 2016a.)

Pelin sisältö tai lopputulos on siis vain pieni osa kokonaisuutta, eikä sillä *Urheilulehden* juttujen kehystyksessä vaikuta olevan suurta merkitystä kannattajien kokemukselle tai seuraan sitoutumiselle. Alempien sarjatasojen seuroja käsittelevien juttujen lopputulema onkin usein sama riippumatta siitä, voittiko jutun keskiössä oleva joukkue vai ei. Pelin jälkeen päädytään joka tapauksessa publiin, jossa tunnelma on lämmin ja yhteisöllinen. Saku-Pekka Sundelinin (2012b) sanoin: ”Musiikki laitettiin kovemmalle ja olut virtasi tappiosta huolimatta.”

Urheilulehden jutut edustavat siis urheilujournalismia, jossa itse urheilutapahtumasta puhutaan hyvin vähän. Kentällä tapahtuvien voittojen tai tappioiden sijaan jutuissa keskitytään kuvaamaan seuran ympärille syntynyttä paikallista elämäntapaa, jota rytmittävät niin ottelut kuin niitä edeltävät ja seuraavat tuopit kantapubissa. Juttujen urheilullisessa kehystyksessä olennaista ei siis olekaan yksittäisten otteluiden tulokset tai urheilullinen menestys vaan jalkapallon mahdollistaman elämäntavan jatkuvuus.

Kannattajat nauttivat kaikkien vaikeuksien jälkeen siitä, että saavat ylipäättään käydä peleissä lauantaisin. (Laurila 2015c.)

Haluamme vain, että Rovers tarjoaa muutaman kerran kuukaudessa aiheita iloon. Voimme käydä läpi viikon tapahtumat, juoda pari olutta ja piipahtaa Ewood Parkilla. Pyydämmekö liikaa? (Laurila 2016c.)

Pääasia on, että olemme olemassa. Yhdessä vaiheessa pelkäsimme, että seura kuolee kokonaan. (Sundelin 2012b.)

Yhteiskuntakehys: kaikki on katoavaista

Huippu-urheilu- ja tulosvetoisuuden lisäksi urheilujournalismia on kritisoitu liiallisesta pinnallisuudesta ja viihteellisyydestä, jossa urheilu on irrotettu yhteiskunnallisesta kontekstista (Laine & Turtiainen 2018, 282–283; Laine & Välimäki 2012, 66). Koska *Urheilulehden* alempia sarjatasoja käsittelevät jutut poikkeavat monelta osin urheilujournalismin yleisistä lainalaisuuksista, tarkastelen tulososion päätteeksi vielä alasarjajuttujen yhteiskunnallista ulottuvuutta.

Tässä artikkelissa analysoimani jutut kietoutuvat siis juonellisesti muutoksen ympärille. Lähemmässä tarkastelussa muutos paikantuu seuran ja ennen kaikkea sen ympärille rakentuneen elämäntavan katoamista koskevaksi uhaksi. Tappioiden tai heikkojen peliesitysten sijaan juttujen kehystyksessä alleviivataan kannattajien huolta siitä, että seura lakkaisi joko kokonaan olemasta, tai että se muuttuisi niin perustavanlaatuisesti, ettei se olisi enää sama seura. Näiden juttujen kielellä seura kadottaisi sielunsa.

Tämän katoamisen tematiikan myötä jutuista on mahdollista löytää yhtymäkohtia laajempaan globalisaation ympärillä käytyyn keskusteluun. Globalisaation yhteydessä puhutaan tyypillisesti esimerkiksi pääoman entistä vapaammasta liikkuvuudesta ja siitä seuraavasta monikansallisten toimijoiden kasvaneesta toimintavallasta (Waters 2001, 56). Globaalin talouden yhtenä vaikutuksena on ylipäätään pidetty kilpailun kiristymistä, minkä myötä esimerkiksi monet teollisuuden työpaikat ovat siirtyneet kehittyneistä teollisuusmaista kehittyviin maihin (Hautamäki et al. 2017, 10). Kulttuurisesti globalisaation on nähty puolestaan aiheuttavan esimerkiksi elämän- ja kulutustapojen yhdenmukaistumista (Peltola 2001, 53).

Kaikki yllä mainitut globalisaation ulottuvuudet näkyvät eri tavoin myös *Urheilulehden* Englannin alempia sarjatasoja käsittelevissä jutuissa. Kuten mainittua, kaupunkikuvauksen yhteydessä puhutaan usein globaalin talouden puristuksessa lopettamaan joutuneista tehtaista ja kaivoksista. Monesti tämä kytketään myös seuran omistuspohjassa tapahtuneisiin muutoksiin, joissa paikalliset tehtaanomistajat ja liikemiehet ovat väistyneet ulkomaalaisten omistajien tieltä. Kannattajien näkökulmasta tämä esitetään usein seuraa koskevan päätösvallan katoamisena paikallistasolta kohti globaalin talouden verkostoja.

Alempia sarjatasoja käsittelevien juttujen olennainen uhka liittyy myös globaalin talouden mukanaan tuomaan muutokseen, jossa jalkapalloseuran omistaminen nähdään yhä enemmän puhtaana liiketoimintana. *Urheilulehden* kehystyksessä menneen maailman omistajuutta kuvaa rakkaus seuraa kohtaan ja huoli sitä ympäröivän paikallisyhteisön hyvinvoinnista. Tämän tunnesiteen poistumisen myötä esiin nousee huoli siitä, että voitontavoittelun nimissä uudet omistajat ovat valmiita tekemään päätöksiä, joiden kannattajat näkevät uhkaavan seuran olemassaoloa. Näin jutuissa keskeisessä osassa on kannattajien huoli seuran katoamisesta.

Kulttuurin näkökulmasta jutuissa alleviivataan puolestaan paikallisen elämäntavan arvokkuutta ja globaalien voimien sille muodostamaa uhkaa. Siinä missä seurojen stadionit ja lähipubit esitetään aitoina ja uniikkeina, moderneihin stadioneihin liitetään jutuissa kasvottomuuden ja persoonattomuuden leimoja. *Urheilulehden* juttujen kehystystä voidaankin tulkita huolena paikallisten kulttuurien ja elämäntapojen katoamisesta.

Katoamisen tematiikan kautta *Urheilulehden* jutuista on mahdollista löytää yhtymäkohtia moniin jalkapallomaailmaa tällä hetkellä puhuttaviin ilmiöihin.

Yksi tällainen keskustelu liittyy jalkapalloseurojen muuttumiseen paikallisista ilmiöistä osaksi globaalia viihdeteollisuutta. Esimerkiksi tätä artikkelia varten analysoiduissa jutuissakin esiintynyt, tällä hetkellä neljänneksi korkeimmalla sarjatasolla pelaava Wrexham on saanut kokonaan uuden, globaalin kannattajakunnan sen jälkeen, kun Hollywood-tähdet Ryan Reynolds ja Rob McElhenney ostivat seuran ja sen arjesta alettiin tehdä suurta suosiota nauttivaa dokumenttisarjaa *Welcome to Wrexham* (USA 2022–). Monille tämän artikkelin aineistossa ääneen päässeille kannattajille tämänkaltaiseen kehitykseen liittyy kuitenkin pelko seuran sielun katoamisesta.

Globaalin talouden näkökulmasta jutut yhdistyvät myös erityisesti tänä kesänä puhuttaneeseen ilmiöön, jossa jalkapalloilijoita siirtyy eurooppalaisista huippusarjoista Saudi-Arabian liigaan. Osa kritiikistä on oikeutetusti liittynyt Saudi-Arabian katastrofaaliseen ihmisoikeustilanteeseen ja sen pyrkimykseen kirkastaa mainettaan urheilun kautta. Mutta huomattava osa tuohtumuksesta liittyy tämänkin artikkelin aineistosta tuttuun muutoksen ja katoamisen tematiikkaan. Vaikka alasarjaseurojen kannattajat kritisoivatkin rahan kyllästämää Valioliigaseuroja, on heidän kohtaamisensa esimerkiksi Englannin cupin ottelussa monen kannattajan unelma. Eli vaikka alempien sarjatasojen seurat elävät kaukana Valioliigaseurojen arjesta, ne ovat kuitenkin osa samaa todellisuutta, jossa heidän tiensä voivat suotuisan cup-arvan myötä kohdata. Saudi-Arabiaan siirtymisen myötä pelaajat siirtyvät kuitenkin kokonaan toiseen todellisuuteen. Tämä näyttäytyy siis eräänlaisena jatkumona kehitykselle, jossa globaaliin maailmaan katosivat ensin seurojen omistajat ja nyt yhä useammin myös pelaajat.

Urheilulehden juttujen yhteiskunnallista kehystystä voidaan siis tulkita eräänlaisena globalisaatiokritiikkinä, jossa kyseenalaistetaan kasvun, kehityksen ja muutoksen hyvyys ja välttämättömyys. Analysoiduissa jutuissa hyveellistä on sen sijaan muuttumattomuus, paikallaanpysyminen ja perinteistä kiinnipitäminen. Kasvua ja voittoja tärkeämpää on, että pelit jatkuvat aivan niin kuin ennenkin.

Lopuksi: kritiikkiä vai konservointia?

Aineistoanalyysi avaa mahdollisuuden kahdelle tulkinnalle, jotka eivät välttämättä sulje toisiaan pois. Kun *Urheilulehden* jutut tulkitaan kriittisiksi, ne näyttävät tilana, jossa monet urheilujournalismissa normalisoidut elementit käännetään pääläelleen. Niissä ruma on kaunista, pienet ovat suuria, huonot ovat hyviä, kehitys on kyseenalaista eikä voittamisella ole niin väliä. Tämän lisäksi jutuissa kannetaan huolta paikalliskulttuurien elinvoimaisuudesta ja globaalin talouden eriarvoistavista vaikutuksista. Olipa englantilaisen jalkapallon erityisasemasta Suomessa mitä mieltä hyvänsä, tällä juttutyypillä on tärkeä rooli suomalaisen urheilujournalismin kentässä. Pelkällä olemassaolollaan se avaa tilaa pohtia urheilun ja yhteiskunnallisen kehityksen normeja ja lainalaisuuksia uudessa valossa.

Näiden kriittisyyttä korostavien tulkintojen lisäksi alempien sarjatasojen seuroja käsittelevät jutut voidaan nähdä myös konservatiivisena kehystyksenä, jossa tiukasti rajatun näkökulman kautta luodaan ja ylläpidetään kuvaa autenttisesta kannattajuudesta. Vuodesta toiseen toistuvissa jutuissa ääneen pääsevät vain tietynlaiset, perinteiseen muottiin mahtuvat kannattajat. Ääneen eivät sen sijaan pääse esimerkiksi rappioromantiikan kyseenalaistavat tai kaupallisuutta ilolla tervehtivät jalkapallon ystävät. Samoin huomionarvoista

on, että seuraa, sen asemaa ja tulevaisuutta käsittelevissä jutuissa ei myöskään haastatella jalkapalloon kriittisesti tai edes välinpitämättömästi suhtautuvia kaupunkilaisia. Näillä valinnoilla perinteinen kannattajakuva säilyy muuttumattomana. Katoamisen tematiikkaa mukaillen juttujen kirjoittajien voidaan siis nähdä pyrkivän suojelemaan tietynlaista kuvaa autenttisesta kannattajuudesta, jonka he näkevät olevan uhattuna.

Urheilulehden alasarjajuttujen läpikäyminen jättää ilmoille kolme jatkoselvittelyn arvoista kysymystä. Ensinnäkin, jos urheilumediassa on pitkä perinne kerronnasta, jossa urheilua lähestytään tulosten tai voittojen sijaan enemmän yhteisöllisyyden tai lajikulttuurin arvostuksen näkökulmasta, näkyykö tämä lähestymistapa muuallakin suomalaisessa urheilujournalismissa? Toiseksi, jos brittiläistä kannattajuutta on käsitelty ja konservoitu *Urheilulehdessä* vuosikymmenten ajan pieteetillä ja ymmärtävällä otteella, millaista narratiivia suomalaisista seuroista ja kannattajista on tuona aikana rakennettu? Ja kolmanneksi, millaisia kannattajuuden muotoja jää *Urheilulehden* varsin kapean kannattajuuden kehystyksen katvealueille?

Lähteet

Aineisto¹

- Laurila, Eero (2017a) Hätä idässä. *Urheilulehti* 12/2017, 62.
- Laurila, Eero (2017b) Mr. Moneyball, miksi ei? *Urheilulehti* 43/2017, 40–41.
- Laurila, Eero (2016a) Vihreä armeija. *Urheilusanomat* 14/2016, 34–35.
- Laurila, Eero (2016b) Takaisin kotiin. *Urheilusanomat* 2/2016, 44–45.
- Laurila, Eero (2016c) Tänne ei jää kohta enää mitään. *Urheilusanomat* 51/2016, 48–49.
- Laurila, Eero (2015a) Aatteen voimalla. *Urheilusanomat* 42/2015, 48–49.
- Laurila, Eero (2015b) Sadun surullinen loppu. *Urheilusanomat* 17/2015, 38–39.
- Laurila, Eero (2015c) Suutarin lapset. *Urheilusanomat* 48/2015, 40–41.
- Laurila, Eero (2015d) Joen punaisella puolella. *Urheilusanomat* 6/2015, 40–41.
- Laurila, Eero (2015e) Se toinen United. *Urheilusanomat* 12/2015, 38–39.
- Laurila, Eero (2015f) Ulos, ulos, ulos. *Urheilusanomat* 37/2015, 38–39.
- Laurila, Eero (2014b) Kuinka seuraa ei tule johtaa. *Urheilusanomat* 48/2014, 11–17.
- Laurila, Eero (2014c) Aktivistit. *Urheilusanomat* 36/2014, 32–33.
- Laurila, Eero (2013a) Sisu kateissa. *Urheilusanomat* 51/2013, 68–69.
- Laurila, Eero (2013b) Kirottu, mutta onnellinen. *Urheilusanomat* 43/2013, 23–27.
- Oivio, Janne (2015) Kulttuurin kynsissä. *Veikkaaja* 11/2013, 42–43.
- Seppinen, Lari (2021a) Sateinen tiistai-ilta Stokessa. *Urheilulehti* 1/2021, 74–78.
- Seppinen, Lari (2021b) Hollywood saapui Wrexhamiin. *Urheilulehti* 14/2021, 42–46.
- Seppinen, Lari (2020a) Juuriltaan revitty. *Urheilulehti* 6/2020, 18–23.
- Seppinen, Lari (2020b) Täältä kaikki alkoi. *Urheilulehti* 7/2020, 24–27.
- Sundelin, Saku-Pekka (2012a) Feikki vs. aito. *Veikkaaja* 49/2012, 42–44.
- Sundelin, Saku-Pekka (2012b) Toimittaja Britanniassa. *Veikkaaja* 51/2012, 32–35.
- Sundelin, Saku-Pekka (2013a) Sateenkaaren päässä. *Veikkaaja* 2/2013, 36–38.
- Sundelin, Saku-Pekka (2013b). Tuulahdus menneestä. *Veikkaaja* 7/2013, 44–45.

Kirjallisuus

- Bale, John (2000) The Changing Face of Football: Stadiums and Communities. *Soccer & Society* vol 1:1, 91–101. <https://doi.org/10.1080/14660970008721251>.
- Entman, Robert (1993) Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* vol 43:4, 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.

1 Digitaaliset lehdet ovat maksumuurin takana. Tämän vuoksi lähdeluetteloon ei ole lisätty suoria linkkejä. *Urheilulehti* yhdistyi vuonna 2017 *Urheilusanomien* (entinen *Veikkaaja*) kanssa. *Urheilulehden* digitaalisessa arkistossa on myös *Urheilusanomat*- ja *Veikkaaja*-lehtiä.

- Giulianotti, Richard & Robertson, Roland (2004) The Globalization of Football: A Study in the Globalization of the 'Serious Life'. *The British Journal of Sociology* vol. 55:4, 545–568. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2004.00037.x>.
- Goffman, Erving (1974) *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Harvard University Press.
- Hautamäki, Antti; Leppänen, Juha; Mokka, Roope & Neuvonen, Aleks (2017) *Katse ylös kuopasta mahdollisuuksiin. Uuden ajan työ ja toimeentulo*. Helsinki: Sitran julkaisuja.
- Heinilä, Kalevi (2000) Millainen rooli urheilujournalismilla on yhteiskunnassa. Teoksessa Mari Miettinen (toim.) *Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia?* Helsinki: Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja, 273–284.
- Heinonen, Harri (2000) Mediavälitteistä urheilufaniutta paikantamassa: jälkimodernia intohimoa, yhteisöllisyyttä ja selviytymistä. *Yhteiskuntapolitiikka* vol. 65:4, 340–354. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116620>.
- Hirvonen, Hinni (2022) "Mitähän tekemistä tälläkin oli urheilun kanssa?": suomalaisen jalkapallokannattajan mediakuva. Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202209214630>.
- Kaasila, Raimo (2008) Eri lähestymistapojen integroiminen narratiivisessa analyysissä. Teoksessa Raimo Kaasila, Raimo Rajala & Kari Nurmi (2008) *Narratiivikirja: Menetelmiä ja esimerkkejä*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 41–67.
- Laine, Antti & Turtiainen, Riikka (2018) Urheilujournalismi vallan vahtikoirona? Tapauskohtaisessa tarkastelussa huippu-urheilun muutostyötä käsittelevä uutisointi suomalaisissa sanomalehdissä. *Media & viestintä* vol. 41:4, 280–301. Saatavilla: <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/77461> (linkki tarkistettu 18.12.2023).
- Laine, Antti & Välimäki, Elviira (2012) Helsingin Sanomien urheilu-uutisoinnin ominaispiirteet – tapauskohtaisessa tarkastelussa vuoden 2009 tennisjutut. *Liikunta & Tiede* vol. 49:6, 66–73.
- Lavikainen, Jouni (2014) Television taika – brittifutiksen menestysresepti kotimaisen pääsarjajalkapallon avuksi. *Välilyökääjä – Jalkapalloblogi kuningaslajin historiasta ja nykypäivästä*. Saatavilla: <http://valihyokkaa.blogspot.com/2014/08/television-taika-brittifutiksen.html> (Linkki tarkistettu 31.8.2023).
- Ludvigsen, Jan Andre Lee (2019) 'Foreign Ownerships' in the Premier League: Examining Local Liverpool Fans' Perceptions of Fenway Sports Group. *Soccer & Society* vol. 20:4, 602–625. <https://doi.org/10.1080/14660970.2017.1370582>.
- Parnell, Daniel; Rookwood, Joel; Bond, Alex; Widdop, Paul & Ludvigsen, Jan Andre Lee (2022) 'It's a Whole New Ball Game': Thirty Years of the English Premier League. *Soccer & Society* vol. 23:4–5, 329–333. <https://doi.org/10.1080/14660970.2022.2059853>.
- Peltola, Jari (2002) Kulttuurinen globalisaatio. Teoksessa Pekka Kuusela & Mikko Saastamoinen (toim.) *Polis ja Kosmos. Kulttuurisen globalisaation suuntia*. Jyväskylän yliopisto: SoPhi, 51–80.
- Riessman, Catherine (2008) *Narrative Methods for the Human Sciences*. Lontoo: Sage.
- Simon, Adam & Xenos, Michael (2000) Media Framing and Effective Public Deliberation. *Political Communication* vol. 17:4, 363–376. <https://doi.org/10.1080/10584600050178979>.
- Tobar, Felipe & Ramshaw, Gregory (2022) 'Welcome to the EPL': Analysing the Development of Football Tourism in the English Premier League. *Soccer & Society* vol. 23:4–5, 432–450. <https://doi.org/10.1080/14660970.2022.2059871>.
- Turner, Mark (2017) Modern English Football Fandom and Hyperreal, 'Safe', 'All-seater' Stadia: Examining the Contemporary Football Stage. *Soccer & Society* vol. 18:1, 121–131. <https://doi.org/10.1080/14660970.2014.980732>.
- Turtiainen, Riikka (2012) *Nopeammin, laajemmalle, monipuolisemmin. Digitalisoituminen mediaurheilun seuraamisen muutoksessa*. Turun yliopisto – Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja 37.
- Waters, Malcolm (2000) *Globalization* (2nd ed.). Lontoo: Routledge.
- Williams, John & Caulfield, Paul (2019) 'Why Do I Want to Go and Watch That?' English Non-league Football Fans in the Premier League Era. *Sport in Society* vol. 23:5, 901–919. <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1591374>.
- Woods, James & Ludvigsen, Jan Andre Lee (2022) The Changing Faces of Fandom? Exploring Emerging 'Online' and 'Offline' Fandom Spaces in the English Premier League. *Sport in Society* vol. 25:11, 2234–2249. <https://doi.org/10.1080/17430437.2021.1904902>.
- Ylikangas, Heikki (1990) *Markat miljooniksi. Puoli vuosisataa suomalaista veikkausta*. Jyväskylä: Gummerus.